European Institute for Gender Equality

Francie se poprvé umístila na prvním místě v indexu rovnosti žen a mužů.

Právní předpisy v oblasti rovnosti žen a mužů fungují, ale zatím ne ve všech oblastech...

Francie se vyšplhala na první místo v indexu rovnosti žen a mužů EU a ukončila tak švédskou dominanci na čele pořadí, která trvala od roku 2013. V celé EU však pokrok směrem k rovnosti žen a mužů postupuje jen velmi pomalu a letošní index ukazuje, že úspěchy v jedné oblasti nemohou vyvážit zaostávání v ostatních.

„Rovnost žen a mužů je přínosem pro konkurenceschopnost Evropy a kvalitní péče je tím, co ji umožňuje," uvedla Roxana Mînzatu, výkonná místopředsedkyně Evropské komise pro sociální práva a dovednosti, kvalitní pracovní místa a připravenost. „Letošní index rovnosti žen a mužů ukazuje směr: rodičovskou dovolenou, kterou čerpají oba rodiče, a péči o děti, která je k dispozici, když ji rodiny potřebují, aby se dovednosti každého z nás mohly podílet na udržitelném růstu Evropy."

„Letošní index rovnosti žen a mužů vysílá jasný vzkaz: když Evropa podniká kroky ve prospěch rovnosti, mění se životy lidí, a může k tomu docházet rychle," uvedla Hadja Lahbib, evropská komisařka pro rovnost, připravenost a krizové řízení. „Přijímání právních předpisů je však teprve začátek. Skutečná rovnost se projevuje na výplatní pásce, kdy žena vydělává tolik jako její mužský kolega. Projevuje se doma, když si otec vezme rodičovskou dovolenou a je s dětmi nejen při uspávání, ale i při koupání. To je Evropa, kterou bych chtěla, aby zažívala každá žena i každý muž, bez ohledu na to, kde žijí."

„Francie ukazuje, co se stane, když země rozhodne, že rovnost žen a mužů na vedoucích pozicích bude pravidlem, nikoli výjimkou," uvedla ředitelka institutu EIGE Carlien Scheele. „Faktem však je, že jeden průlomový úspěch nemůže posunout celý index. Kdyby Evropa projevila stejné odhodlání v oblasti péče, odměňování a vzdělávání, nemuseli bychom měřit pokrok ve zlomcích bodu. Bohužel je stále co zlepšovat."

Klíčová zjištění

- EU dosáhla skóre 64,5 ze 100, což představuje nárůst o 0,9 bodu oproti loňskému roku a o 5,6 bodu v porovnání s rokem 2020.

- Francie (74,8) předstihla Švédsko (73,6), těsně za nimi následují Dánsko a Španělsko. Nejnižší skóre vykazují Kypr, Maďarsko a Česko.
- Oblast „moc“ vykazuje nejrychlejší zlepšení – letos vzrostla o 2,4 bodu a od roku 2020 o 13,1 bodu, přesto však s hodnotou 42,9 bodů zůstává oblastí s nejnižším skóre.
- Všechny ostatní oblasti zaznamenaly za uplynulý rok nárůst o méně než jeden bod.
- Povinnosti spojené s péčí jsou stále rozděleny nerovnoměrně. Ženy pracují méně hodin přepočtených na plný úvazek a poskytují více péče než muži. Přibližně 41 % žen, oproti 20 % mužů, věnuje péči o děti více než 35 hodin týdně.
- Nárok na rodičovskou dovolenou stále nezaručuje přístup k dávkám s ní spojeným.

Skok na čele pořadí

Nárůst ve Francii byl způsoben devítibodovým skokovým posunem směrem k rovnosti žen a mužů v oblasti „moc“. Francie se nyní blíží rovnému zastoupení žen a mužů ve vládě, v řídících a dozorčích orgánech největších společností a v řídících a dozorčích orgánech svých sportovních federací.

Francie v tom není sama. Od roku 2020 zlepšilo své výsledky v oblasti moci o více než 10 bodů 15 dalších členských států, a to díky většímu počtu žen ve vedení společností a ve vedoucích pozicích v oblasti sportu. V sedmi členských státech již ženy zaujímají nejméně 40 % míst ve správních radách největších kótovaných společností, a to především díky zákonným kvótám. Směrnice EU o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností stanoví cíl v podobě 40% zastoupení žen mezi nevýkonnými členy orgánů společností nebo 33% zastoupení mezi všemi členy těchto orgánů.

A 0.9-Nárůst o 0,9 bodu oproti předešlému roku představuje jen velmi pomalý posun.

Pokud jde o jiné oblasti než moc, je situace mnohem méně povzbudivá. V oblasti rovnosti žen a mužů dochází k určitému pokroku, tempo se však zpomaluje. Roční míra zlepšení se od roku 2023 snížila pod jeden bod.

V oblasti znalostí se situace od roku 2020 zhoršila v 11 členských státech, neboť ženy a muži se nadále soustřeďují v odlišných studijních oborech.

Pokrok v oblasti zdraví se z velké části zastavil.

Nejslabší oblastí je pak i nadále sama moc, a to navzdory zlepšením: 15 členských států stále dosahuje skóre nižšího než 40 bodů. Skutečná rovnost by činila 100 bodů.

Členské státy také postupují různým tempem. V porovnání s průměrem EU za uplynulé desetiletí lze tyto údaje rozdělit do dvou širokých skupin, z nichž každá zahrnuje země, které se nacházejí jak nad, tak pod průměrem EU:

- **Vzestupná konvergence:** Česko, Estonsko, Finsko, Itálie, Litva, Lucembursko, Malta, Německo, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko a Švédsko zlepšily své výsledky v rámci indexu rovnosti žen a mužů a zároveň snížily rozdíl oproti průměru EU.
- **Vzestupná divergence:** Belgie, Bulharsko, Dánsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Kypr, Lotyšsko, Maďarsko, Nizozemsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko, své výsledky rovněž zlepšily, avšak tempem, které ještě více zvětšilo jejich odstup od průměru EU.

Péče: Obrovský potenciál pro zlepšení

Zatímco v oblasti moci se ukazuje, čeho lze dosáhnout cílenými opatřeními a právními předpisy, oblast péče ukazuje, že před námi je ještě dlouhá cesta.

To, zda má člověk děti, stále určuje, kdo vykonává většinu placené práce. V případě párů, které mají děti, pracují otcové v průměru v rozsahu odpovídajícím 92 % plného úvazku. Matky pracují v rozsahu odpovídajícím 68 %. Tento rozdíl ve výši 24 procentních bodů ukazuje, že mnohem více matek pracuje na částečný úvazek.

Domácí péče ukazuje druhou stranu téže mince. V celé EU tráví dvě z pěti matek (41 %) více než 35 hodin týdně péčí o děti. U otců je tento podíl poloviční (20 %).

Dánsko však ukazuje, že tomu tak být nemusí. Je to jediný členský stát, ve kterém v oblasti intenzivní péče o děti neexistují rozdíly mezi ženami a muži.

Pouze každá pátá dánská matka pečuje o děti více než 35 hodin týdně. Jde o stejný podíl jako v případě dánských otců. Dánsko je také jedním z pouhých šesti členských států, kde neexistuje žádná prodleva mezi koncem dobře placené rodičovské dovolené a zajištěním místa v zařízení péče o děti.

Rodičovská dovolená může změnit způsob péče o děti, ale pouze pokud ji čerpají otcové.

V 15 členských státech, kde jsou k dispozici údaje za rok 2024, ženy stále tvoří 74 % osob čerpajících rodičovskou dovolenou a mnoho otců čerpá pouze minimální délku této dovolené. Rozhodujícím faktorem je odměna.

Skutečnost, že máte nárok na dovolenou, ještě neznamená, že za ni dostanete zaplaceno: 18 % žen a 13 % mužů ve věku 20 až 49 let by v rámci rodičovské dovolené nedostávalo žádné dávky.

Když Švédsko v roce 1995 zavedlo pro otce čtyřtýdenní rodičovskou dovolenou s náhradou ve výši 75 až 80 % výdělku, vzrostlo využívání rodičovské dovolené otci z 3 % na 60 %.

Když otcové čerpají rodičovskou dovolenou, přináší to prospěch všem: matkám, otcům i dětem, které tak mají více času na budování pevnějších vzájemných vztahů. Švédská studie zjistila, že každý měsíc, který otec stráví na rodičovské dovolené, přispívá k pozdějšímu růstu příjmů matky více než to, kdyby si matka sama zkrátila rodičovskou dovolenou o jeden měsíc.

Rovnost žen a mužů je hnacím motorem udržitelného růstu

Z výzkumu institutu EIGE vyplývá, že zlepšení rovnosti žen a mužů by mohlo do roku 2050 zvýšit HDP EU na obyvatele o 6,1 až 9,6 %, což by představovalo 1,95 až 3,15 miliardy EUR, a vytvořit 10,5 milionu dalších pracovních míst. Stejný výzkum ukazuje, že řešení všech nerovností mezi ženami a muži současně přináší větší výsledky než jejich řešení jednotlivě.

Oblast moci zůstává pro EU z hlediska rovnosti žen a mužů nejnáročnější výzvou. Jak však ukázal letošní index, jedná se také o oblast, v níž právní předpisy mohou mít opravdový a rychlý dopad. Nyní je třeba přenést stejné odhodlání i do všech ostatních oblastí.

Stáhněte si index rovnosti žen a mužů 2026 a sdílejte jeho zjištění, která mohou přispět k diskusím o národních politikách a podpořit konkrétní kroky :
https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2026-making-parental-leave-work